

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

"תפארת רפאל" - "עטרת שרה"

על שם רבינו רפאל יצחק בן שמואל צוק"ל - נש"ל שרה צוק"ל בת דודה עלי

פְּרָשָׁת: בְּרֵאשִׁית

עֲלוֹן מִס': 1,821 | תשפ"א

ליקט וערך: הרב רפאל זביחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זביחי שליט"א

השבת, יסוד האמונה!

יש מצוה שהיא שקולה כנגד כל תרי"ג המצוות כולם: "שקולה שבת כנגד כל המצוות". השבת, מעין עולם הבא. מתנה טובה היא, מבית גנזיו של הקדוש ברוך הוא. העובד עבודה זרה, חלילה, מנתק כידוע את הקשר עם היהדות, רחמנא ליצלו. עבירה אחת יש, השקולה בחומרתה לאיסור עבודה זרה. ומהי? "שבת חמורה כעבודה זרה" אמרו חז"ל (עירובין סט:). המחלל שבת ברבים יינו אסור בשתיה כאילו היה מומר, חלילה (חולין ה.)!

ונשאלת השאלה: מה חמור כל כך בחטא זה, יותר מכל העוונות והפשעים האחרים? על כך נשא רבינו **"החפץ חיים" זצ"ל** משל. **מעשה ביהודי, סוחר עורות.** שלט גדול הכריז על חנותו, לאמר: "משה ציון, מקור העורות". עורות לנעלים, לסוליות. עורות קרפ וזמש, נחש וגדי, הכל בכל. הייתה החנות הומה לקוחות, סנדלרים ורצענים, והאיש התפרנס בכבוד. אולם ברבות הימים נהפך עליו הגלגל. מישהו פתח חנות מתחרה, והקניינים עברו לשם. חנותו שממה. העורות קרמו קורי עכביש. ניסה להחיות את העסק, הרי חייב הוא להתפרנס ממשוהו. החל למכור קישוטים בסוכות וסביבונים בחנוכה. הכניס מעט מכשירי כתיבה, וילדים הגיעו לקנות מחברות ומחקים. החנות התחילה לשנות את צביונה. העורות נעלמו ממדף אחד, ומחברות תפסו את מקומם. ממדף נוסף, והוא נגדש בצעצועים. ובפתח התנוסס עדיין שלט גדול המכריז: "משה ציון, מקור העורות" ... אחת לשבוע היה האיש עולה על סולם וממרק את השלט, ובלבו תקוה: אולי יגיעו ימים טובים יותר, אולי הקונים יחזרו ושוב לא אתעסק בזוטות להרוויח פרוטות, אשוב להיות סוחר גדול ... אבל יום אחד הורד השלט, ואחר נקבע במקומו: "משה ציון, מכשירי כתיבה וצעצועים". שלט זה היה כתב כניעה, סוף האשליה. הכרזה שעידן העורות תם ונשלם ... **במה דברים אמורים, אמר ה"חפץ חיים",** העורות הן משל למצוות שלנו. אחד סוחר גדול יותר, חנותו מלאה סחורה משובחת ומניבה רווחים נאים, ואחד משתדל להחזיק מעמד. **אבל השבת - היא השלט! ומדוע? כדברי רש"י (חולין ה.):** "שהמומר כופר בקדוש ברוך הוא, וגם המחלל שבת כופר במעשיו. ומעיד שקר שלא שבת הקודש ברוך הוא במעשה בראשית".

השבת, ושמירתה, מעידים שה' ברא את העולם בשישה ימים, ושבת בשביעי. היא "זכר למעשה בראשית", וזהו יסוד האמונה!!! לפיכך שקולה היא ככל המצוות, לפי שהיא יסוד היסודות. ולפיכך שקול חילולה כעבודה זרה. וככל שחווים אותה יותר בקירבת אלקים, בתפילה ככוונה, בשירה ובזמרה, כך מרחיבים את היסוד, ויהיה הבנין איתן!

אמרו חז"ל כל השומר שבת נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. וביאר ה"אור החיים" הקדוש: כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם אלא לעמוד ששת ימים, וברא יום אחד הוא השבת, ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששה ימים, וכן על זה הדרך, וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים, וחוזר לתוהו ובוהו, וצריך ה' להכינו פעם ב', ובאמצעות השבת העולם עומד, ומאחר שהשבת הוא המקיים העולם כל ששת הימים, הראת לדעת כי שומר השבת הוא המקיים העולם ואין לך שותף גדול מזה כדין וכהלכה, ועוד יש לך לדעת כי מיום בריאת העולם, לא חסר העולם שומר שבת, כי אדם שומר שבת היה ע"ה ואחריו קם שת בנו כי הוא היה צדיק גמור, ואחריו כמה צדיקים נח שם אברהם וכו', ומשם לא פסקה שמירת שבת מישראל ואפילו במצרים היו שומרי שבתות כמאמר חז"ל. **"כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי, ומחזיקים בבריתי: ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם - טוב מבנים ומבנות. שם עולם אתן לו, אשר לא יכרת".** (ישעיהו נו, ד-ה)

בראשית (א, א) - הגאון מוילנא אמר, שבמילה הראשונה בתורה רמוזה כל התורה, כגון פדיון הבן: **בן ראשון** אחר שלוש יום תפדה. וגם ראשי תיבות: **ב**קול **ר**ם **א**ברך **ש**ם **י'** תמיד. וכן: בראשונה ראה אלוקים שיקבלו ישראל תורה, וכן: תורה יש בה שישים ריבוא אותיות.

המילה 'בראשית' רומזת לשש המידות החשובות ביותר: ביטחון, רצון, אהבה, שתיקה, יראה, תורה. (הגר"א)

ברא אלוקים את (שם) - סופי תיבות אמת. וכן **ברא אלוקים לעשות** שבסוף מעשה הבריאה, סופי תיבות אמת. חתם הקדוש ברוך הוא את חותמו **אמת** על מעשה הבריאה. וכן: עשרת הדברות פותחות באל"ף - **אנכי**, המשנה במ"ם - **מאמתי**, והגמרא בתי"ו - **תנא**, ראשי תיבות **אמת**, כי התורה כולה אמת. (על פי הזוהר)

יום הששי ויכלו השמים (א, ל-לא) - ראשי התיבות הם שם הוי"ה שהוא שם רחמים, כי ה' כלל מדת הרחמים בבריאה. (שמנה לחמו)

אחת מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה (ב, כא) - סופי תיבות **תורה**, כי השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה. (נחל קדומים)

"וייצר ה' אלקים את האדם" (ב, ז) - "וייצר", בשני יו"דים. שני יצרים ברא הקב"ה, יצר טוב ויצר רע! רגילים לומר: "צריך לשבור את היצר". אך אין זה נכון, כי את יצר הרע צריכים **לכבוש** ולא לשבור. אם שוברים אותו, מקבלים שני יצרי רע...

האישה כתירוצי - יהודי בא אל רבי **פינחס מקוריץ** וביקש תיקון על עוון מסוים. נתן לו רבי פינחס דרך תשובה והורה לו כיצד עליו להתנהג. כעבור זמן חזר ובא אליו אותו יהודי ואמר שהוא היה רוצה לנהוג על-פי ההוראות שקיבל, אבל אשתו אינה מסכימה לכך. **אמר רבי פינחס:** "עכשיו אני רואה משמעות חדשה בהגדרה שהתורה מגדירה את האישה - 'עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ'. אם אין לאדם אישה, אין לו במה לתרץ את מעשיו; אבל כשיש לו אישה, היא משמשת בעבורו 'עזר כנגדו' ומעתה יש לו תירוצי נוח לכל מה שאין הוא רוצה לעשות, בטענה שהאישה אינה מסכימה לכך"...

מפניני מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל

"וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מצאו" (ד, טו)

וישם ה' לקין אות - רב אמר: כלב מסר לו (לשומרו). **הקשה בעל הכתב סופר** שאם אכן נמסר לקין כלב לשומרו, אם כן הייתה התורה צריכה לכתוב שהקב"ה נתן לו **שומר**, ומדוע נאמר שהקב"ה נתן לו **אות**? אלא ביאור הדבר כך הוא - שהרי קין חטא בכפיות טובה כלפי הקב"ה, שבמקום להביא קורבן משובח לאות תודה לקב"ה, הביא קורבן גרוע ואין לך כפיות טובה מזו, ומחמת זאת לא קיבל הקב"ה את קורבנו, וכך נתגלגל הדבר שקינא באחיו עד שהרגו נפש. ורצה הקב"ה לאלפו בינה וחכמה, ולכן נתן לו כלב לשומרו בדווקא, יען כי הכלב כידוע יודע להכיר טובה לאדוניו, ורצה הקב"ה שיהיה הכלב לאות וסימן לקין שילמד ממנו מהי **מידת הכרת הטוב**, ומשום כך לא נכתב שהכלב היה לו **לשומר**, אלא נאמר שהיה לו **לאות**!

סיפור השבוע

"ונפקחו עיניהם" (ג, ה)

כשחלה מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל בעיניו, והיה חשש גדול לכוח ראייתו, מכיון שהרופאים טענו שנגרם להם נזק בלתי הפיך, הגיע מרן אל מעונו של צדיק יסוד עולם **רבי ישראל אבוחצירא** (הבבא סאלי) זצ"ל כדי לקבל את ברכתו, ובאותה שעה שהה שם גם בנו הבבא מאיר זצוק"ל. וכשכנס מרן אל הקודש פנימה, נתקבל בחביבות גדולה מאוד, והבבא סאלי נתן לו כוס ערק לשתות, והבבא מאיר כיבדו בביצה, ובוזה המתיקו מעליו את הדינים, וברכוהו כי יבריא במהרה מחולי שבעיניו. וכברכתם של שני הצדיקים-כך היה, ושב ורפא לו, ולאחר זמן נבדק מרן בארצות הברית במכשירים מיוחדים בעיניו, והבדיקות הוכיחו שהנזק חלף מעיניו והלך לו.

(מפי הרב שלמה זביחי שליט"א שהיה עד למפגש הנשגב הזה, ואף תיעד אותו, בנוסף לתיעודים רבים ונדירים אחרים)

אדם הראשון נוצר ביום השישי לבריאה, והסיבה שנוצר אחר כל בעלי החיים, כדי שאם יתגאה יאמרו לו יתוש קטן כבר הקדים אותך ונברא לפניך. וכן נאמר, שהאדם נברא לאחר כל הבריאה, כי קודם הכין ה' את מזונותיו ואחר כך נברא האדם. מסיבה זו אומרים בברכת המזון "ומיין מזון לכל ברייתו אשר ברא", כי קודם כל הכין ה' את המזונות של האדם ואחר כך בראו. **בריאת האדם נעשתה בזה אחר זה**, שעה ראשונה נצבר עפרו, שנייה נעשתה צורתו, שלישית נעשה גולם, רביעית נתקשרו אבריו, חמישית נפתחו נקביו, שישית ניתנה בו נשמה, שביעית עמד על רגליו, שמינית הובאה אליו חוה, תשיעית נכנס לגן עדן, עשירית נצטווה שלא לאכול מעץ החיים ועץ הדעת, אחת עשרה סרח ואכל מעץ הדעת, ובשעה שתיים עשרה גורש מגן עדן. העפר שממנו נוצר אדם הראשון, נצבר מכל העולם ופירש רש"י שהסיבה היא, כי בכל מקום ששם ימות האדמה תקלוט אותו.

נחלקו הז"ל כיצד נבראו אדם וחוה. לפי הדעה שהובאה במסכת עירובין נבראו אדם וחוה כשני גופים דבוקים כתאומי סיאם, ולכן נאמר עליהם "אחור וקדם צרתני", ולאחר מכן ניסר הקדוש ברוך הוא את שני הגופים וחילקם לשניים. לפי דעה זו, משמעות המלה "צלע" היא מלשון צד, ולא כפירוש המקובל שהוא אחת הצלעות שבצדי גופו של אדם שממנו נבראה חוה. **גם על גובהו של אדם לאחר יצירתו נחלקו הדעות**, אם היה עד הרקיע או מסוף העולם ועד סופו וביארו המפרשים שאין זה בגופו ממש, אלא הכוונה שהשיג חכמה מכל העולם אבל לא מה שמתרחש בעולמות העליונים. לאחר שחטא אדם הראשון, קטנה קומתו למאה אמה, שנאמר (בתהילים קלט') בהמשך הפסוק של "**אחור וקדם צרתני**" - "**ותשת עלי כפכה**", וכך בגימטריה 100. אדם נוצר מהול והעניק 70 שנה משנותיו לדוד המלך עליו השלום.

במלאת 7 שנים לפטירת מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל

נפטר ב-ג' חשוון ה'תשע"ד (2013)

במעמד הקבלת פני רבו מטעם אל המעיין

בטקס היבחרו לראשון לציון והרב הראשי לישראל

בהילול המסורתית שערכנו לרבינו חיים פלאגי זצוק"ל

בביקורו הנדיר בציונו של רבי שמעון בר יוחאי במירון

אמירת סליחות עם רבינו אליהו בקשי דורון זצ"ל

הרבנים זביחי שליט"א בהתייעצות עם מרן רבינו זצ"ל

בשיעורו הקבוע עם הרב המקדים רבי פינחס זביחי שליט"א

בשיעורו הקבוע עם המקובל רבינו יצחק כדורי זצ"ל

בשיח סוד עם הרב אליעזר מנחם מן שך זצ"ל

בעריכת חופה וקידושין לתלמידו חביבו הרב שלמה זביחי

מעמד דגל ירושלים ללימוד ההלכות הנהוגות בא"י

כרב ראשי לתל אביב יפו בבית הכנסת אוהל מועד

כראשון לציון והרב הראשי לישראל

יחד עם הראשון לציון רבינו שלמה עמאר שליט"א

'חלאקה' לנכדו של הרב שלמה זביחי שליט"א

עם תלמידו חביבו כבנו הרב שלמה זביחי שליט"א בכתיבת אות בספר תורה

עם הרב שלום אלישיב זצ"ל והרב ישראל מאיר לאו שליט"א

מרן בביקורו הנדיר באיראן בשנת 1975, שידועה היתה חביבותו ליוצאי פרס שומעי לקחו

מרן עם אביו רבי יעקב עובדיה זצ"ל ובנו רבי יעקב יוסף זצ"ל

מרן יוזם רעיון הבר ברב במוסדותנו 'תפארת רפאל' בתל אביב

אמרת השבוע

"יום השבת משווה העשירי והעני, האדון והעבד, קטון וגדול שווה בו, ועבד חופשי מאדוניו." (רבי שמואל דוד לוצאטו)

הלכות כבוד שבת

- א. **נאמר בישעיה** (נח, יג): **"יִקְרָאתָ לַשַּׁבָּת עֲנִי"**, ואמרו בגמרא (שבת קיח.) אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (שם): **אֲזַתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמוֹתֵי אֶרֶץ, וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלֵת יַעֲקֹב אֲבִיךָ וגו'.** רב נחמן בר יצחק אמר, ניצול משעבוד גלויות וכו'. אמר רב יהודה אמר רב, כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו וכו'. לפיכך צריך האדם לזרז את עצמו כדי לכבד את השבת.
- ב. **מצוה לרחוץ כל גופו** ולחוף את ראשו בערב שבת במים חמים לכבוד שבת. ואם אינו יכול להתרחץ כל גופו, יתרחץ לכל הפחות פניו וידיו בחמין. וגם מי שתורתו אומנותו יבטל מלימודו כדי להתרחץ לכבוד שבת. ואם אפשר נכון לטבול במקוה בערב שבת. וגם נשים צריכות לרחוץ לכבוד שבת. ויש לזהר שלא לרחוץ סמוך כ"כ לחשכה, שלא יבואו לידי חשש חילול שבת. ומצוה להתרחץ גם בערב יום טוב, כמו בערב שבת.
- ג. אם היו צפרניו גדולות, מצוה לטלן לכבוד שבת. ומותר להסתפר ולגזוז את הצפרנים ביום חמישי, אף שהשערות והצפרניים חוזרות לצמוח בשבת. ואסור לזרוק את הצפרנים לארץ, אלא אם כן הוא בבית הכנסת או בבית המדרש, במקום שאין נשים מצויות.
- ד. מנהג נכון להכריז סמוך לחשיכה על כניסת השבת. ועל ראשי הקהל לדאוג לכך שתהיה הכרזה סמוך לכניסת השבת.
- ה. יסדר שלחנו ויציע כל המטות שבבית, ויתקן את כל עניני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת. ונכון לסדר את הבית סמוך לערב, כדי שיהיה ניכר שמסדרו לכבוד שבת. ונכון ששולחנו יהיה ערוך במשך כל יום השבת. **ואמרו חז"ל, שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו,** אחד מלאך טוב ואחד מלאך רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטה מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שיהא כן לשבת הבאה, ומלאך רע עונה אמן בעל כורחו. ואם לאו ההיפך ח"ו.
- ו. ראוי לייחד בגדים טובים ונקיים לכבוד שבת וכמו שאמרו חז"ל (שבת קיג.) **"וּכְבִּדְתוּ" מַעֲשֵׂוֹת דְּרַבִּיךָ,** שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. וילבש בגדיו הנאים אחר שרחץ עצמו לכבוד שבת. וישתדל להחליף את כל בגדיו לכבוד שבת. והיכא דאפשר נכון לייחד טלית [גדול] לכבוד שבת. גם האבל צריך להחליף בגדיו בשבת וללבוש בגדי שבת, ואפילו בתוך שבעת ימי האבל. אך יחליף רק את בגדיו העליונים. וכל שכן לאחר מכן, בשבתות שבתוך י"ב חודש לפטירת אביו ואמו, כי אין אבלות בשבת.
- ז. נכון להשאר עם בגדי שבת עד אחר ההבדלה, ואם אפשר עד אחר סעודה רביעית.
- ח. נכון מאד לנהוג אם אפשר, ללוש ולאפות בכל ערב שבת **לחם משנה** לכבוד שבת בבית, כדי שהאשה תפריש חלה מן העיסה כדת. ושיעור הקמח המתחייב בהפרשת חלה, הוא 1560 גרם. ושיעור החלה די לה בכל שהוא. כיון שעומדת לשריפה בזמן הזה.
- ט. **מנהגם של ישראל לברך הילדים בליל שבת,** הן האבות והן הרבנים, שאז חל השפע וראוי להמשיכו על הילדים. וגם הבנים הגדולים מקבלים ברכה מאבותיהם. ונשיקת יד הרבנים יש בה תועלת, לפי שהם מחדשים בכל יום הלכות וכותבים ביד ימין, ושמאל מסייע לימין, ויש באצבעותיהם קדושת התורה כתובה באצבע.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ בְּרֵאשִׁית

ערב ראש חודש חשוון

הַפֶּטְרָה

"מִחֵר חֹדֶשׁ"
שמואל א' כ'

הַלְכוּת תַּחֲנוּן לַבֵּינִים
שִׁיעוּרֵי תוֹרָה וְהַחֲזָקָה לַבְּנוֹת
כִּלְלֵי זְכוּת מִדְּרַשׁ
בְּנֵימִים תּוֹרָנִים
קִדְוֵי רְחוּקִים
מִבֵּין חֲזָקַת סִטְרֵי חֹזֶק כֹּהֲנֵי יי
דַּאֲנָה לְחֻזַּת הַיִּלָּדִים בַּחֲדָל
עֲזֵרַת לְנוֹקְדִים
חֻדְרֵיכָה רֹחֶצֶת לַעֲלִימֵי חֲדָשִׁים
מוֹקֵד עֲלֵמֵי לְאֻמִּיּוֹת תּוֹחִלִים
שִׁבְעֵינן תּוֹרִי

יְרוּשָׁלַיִם	תַּל אַבִּיב	חִיפָה	בִּאר שֶׁבַע
5:50	5:47	5:48	5:50
6:40	6:37	6:38	6:40
7:19	7:16	7:16	7:18

עלון השבוע לעילוי נשמות מורנו ורבנו
עטרת ראשנו רבן של כל בני הגולה הראשון לציון הגאון
מרן רבינו עובדיה יוסף בן זכיה ויעקב זצוק"ל
נפטר ב-ג' חשוון תשע"ד. זכותו תגן עלינו - אמן

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
חמשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260